

MELIN, HANS MAGNUS

Likpredikan vid biskopen öfver Lunds stift, pro-canzleren vid Kongl. Carolinska Academien, comendeuren med stora korset af Kongl. Nordstjerne-orden, riddaren af konung Karl XIII:s orden, theologiae do

1854

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök*:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra*:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

F a x e, Wilhelm.1854.

Hafmarskalken, En af de Adertau i Svenska Academiens
Commendement med Hørd Købet af Kong. Majts Nordstjerne
Orden, m. m. Høi Juhers Bernhard von Beskow.

Ex. A.

Litpred.
Sönd. 1900.

4.

LIKPREDIKAN

VID

BISKOPEN ÖFVER LUNDS STIFT,
PRO-CANZLEREN VID KONGL. CAROLINSKA ACADEMIEN,
COMMENDEUREN MED STORA KORSET AF KONGL.
NORDSTJERNE-ORDEN,
RIDDAREN AF KONUNG CARL XIII:s ORDEN,
THEOLOGIE DOCTORN

WILHELM FAXES

JORDFÄSTNING

I LUNDS DOMKYRKA DEN 6 OCTOBER 1854,

HÄLLEN

AF

D:R **H. M. MELIN,**
THEOL. PROFESSOR.

LUND,

TRYCKT UTI BERLINGSKA BOKTRYCKERIET,
1854.

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

MARKTSTÄDTEN

Jag är för ringa till all den barmhertighet och trohet, som Du din tjennare gjort hafver.

När patriarchen Israel efter långa tjensteår i det främmande landet nalkades den bygd, hvilken Herren utfäst sig att gifva honom till arf och eget, nedlade han sin herdestaf vid stranden af Jordan, på hvars andra sida löftets land utbredde sig, och han sjönk ned vid gränseflodens brädd och tillbad Herren sina faders Gud och utbrast: *Jag är för ringa till all den barmhertighet och trohet, som Du din tjennare gjort hafver.* 1 Mos. 32: v. 10.

Den ålderstigne patriarch, hvars stoft i dag är helgadt åt grafvens ro, har, äfven han, nedlagt sin herdestaf vid stranden af den stilla flod, som skiljer mellan tid och evighet. Långa tjensteår hade äfven han tillbragt i det främmande land, i öknarnes land, der vi alla äro gäster och utevandrande, som söka vårt hemland, det löftets land, hvilket Herren bådär på andra sidan om denna jordiska tingens ordning. Den christna menigheten är numera löftets folk, Guds egendomsfolk, på hvilket de forntida tillsägelserna hafva öfvergått. Med detta sitt andeliga Israel har himmelens och jordens Gud af sin fria nåd slutit ett fast förbund, besegladt för evärdlig tid genom Försonarens offerdöd. I hans heliga namn böjer sig Guds frälsta folk i tillbedjan och lof inför den Eviges thron, erkännande sig vara alltför ringa till den barmhertighet och trohet, hvarmed han följt det tidehvarfven igenom under dess vallfart till den fridens stad, som han hafver beredt sitt

folk i öfverjordiska rum. Så höfdes det ock den åldrige herden, innan han lade sitt af åren trötta hufvud till den sista hvilan, att tillika med Guds folk ödmjuka sig inför Herran, i det han ville hafva i helgedomen uttalade såsom sina de anförda orden: *Herre, jag är alltför ringa till all den barmhertighet och trohet, som du din tjenare gjort hafver.*

Med ett sådant ödmjukhetssinne var det, som den Herrans tjenare, hvars likbegängelse vi här fira, vid slutet af en lång lefnad skådade tillbaka på den bana, han tillryggalagt. Icke kan han hafva velat tacka Herran derföre att han blifvit ställd på en högre plats inom den yttre kyrkan, utan fastmer derföre att han det oakadt genom Herrans trofasta nåd blifvit bevarad i samband med den inre osynliga kyrka, utan hvilken den yttre är till intet nyttig. I den yttre kyrkans inrättning är andeligt och verldsligt så sammanmängdt, och hos oss måhända mer än annorstädes, att kyrkans tjenare, och mest de som äro ställda på en högre plats, i synnerlig mån behöfva ett ständigt bistånd af Guds nådetrohet, för att icke blifva så bortförde i verldslifvets hvirvel, att de helt och hållet förlora sitt högre och egentliga mål ur sigte. Det andeliga rike, som Herren i sin förbarmande nåd har stiftat och i sin trohet uppehåller på jorden, är ju ämnadt att höja människosinnet öfver verlden och dess usla traktan till ett verkligt och varaktigt godt, och intet kan vara mera oförenligt med dess natur, än att det skulle låta sig förnedra till ett tjenande redskap åt den fikna oro och de blinda lidelser, som tumla om med hvarandra på denna verldens torg. Derföre beder ock kyrkan dagligen och stundligen, att Guds rike må komma, och hon beder med tillitsfull förbidan, att det ock städse mer och mer skall komma och göra sjelfva verlden andelig, på det att Gud i henne och hon i honom må blifva mer och mer förherrligad.

Uppfyll, o Herre! dina tjenare och din kyrkas hela samfund med en anda och ett sinne, som ödmjukt och förtröstande på en gång hän-

gifver sig åt den barmhertighet och trohet, hvarmed du beskyddar din stridande församling och leder henne till det mål, som du henne föresatt. Lär oss att med undergifvenhet böja oss för ditt välbehag i allt hvad du oss tillskickar, uppehåll oss med din starka hand under lifvets strider, och slutligen förlossa oss från allt ondt till ditt himmelska rike. Hör oss *Fader vår oc.*

Den heliga text, hvilken af den hädangångne Herden sjelf blifvit för det tillfälle, som nu är förhanden, utsedd redan i en tidigare lefnadsålder, finnes upptecknad i Davids psalm 25: v. 21, och lyder sålunda:

Fromhet och rätthet bevare mig, ty jag förbidar Dig.

Den gifna texten skall i sammanhang med ingångsorden föranleda oss att korteligen och i all enkelhet betrakta

En trogen Herdes tillit till Guds bevarande nåd.

Det är för hvarje sann christen ett djupt känt behof, att från jordens mörker få blicka upp till himlens ljus. Lifvets bittra stunder äro så många, och glädjestunderna så få. Hvad skulle då upp-rätthålla den svigtande kraften, om icke det ljufva medvetandet, att ett fadersöga ofvan skyn ser till oss alla oaktadt vår ringhet, att en evig kärlek huldt ledsagar oss under vår jordiska vandring och bevarar oss i den gudomliga nådens förbund. I detta medvetande kan det utsägas på en gång såsom en bön och en tillitsfull visshet: *Fromhet och rätthet bevare mig*, eller närmare efter den heliga urskriften: *Fullkomlighet och rätthet bevare mig*. Men hvar är det fullkomliga och rätta, som skulle hafva hos sig inneboende den stora makten, att bevara i Guds nåds förbund? Vill icke han sjelf bevara oss i sin gemenskap, huru skulle det kunna ske genom fullkomligheten hos ett slägte, der ingenting är vissare än ofullkomligheten, genom rättheten

hos dem, bland hvilka det är ingen som rätt gör, icke till en. *Hvad är en menniska, att hon skulle vara rättfärdig? Si, himlarne äro icke rene inför honom.* Men derföre sammanbindes ju också bevarandet i Guds gemenskap med en helt annan grund: *ty jag förbida dig.* Den fullkomliga sinnesbeskaffenhet, som leder på det verkligt rättas väg, beror ej af anspråksfull menniskovilja, den måste i stilla förbida nedhämtas från all sann fullkomlighets eviga källa.

Hvilken är då den Herrans tjenare, som med sanning kan uttala den vissa förtröstan, att *fromhet* skall bevara honom? Den som af Guds fria nåd väntar allt, och intet af sig sjelf, uti det som Guds rike tillhör. Gäller detta om enhvar Jesu lärjunge, så bör det väl icke gälla mindre om en sådan Herrans tjenare, som är dertill satt, att han skall förvalta det evangeliska herdaembetet inom Christi församling, ehvad denna hans verksamhet i Christi kyrkas tjenst är, efter menniskosätt att tala, af högre eller lägre ordning. *Nu söker man intet ibland skaffarena annat, än att de finnas måga trogne.* Så talar en herde, som visserligen må hållas för att vara af den allrahögsta ordning, så talar han, inneslutande sig sjelf med i antalet af dem, som äro Christi tjenare och skaffare till Guds hemlighet, förvaltare af det högherrliga embete, som förkunnar återlösningens gudomshandling och ropar till menniskornas fallna släkt: *Låter försona eder med Gud.* Och han, den så högt benådade, yttrar dock icke alltför höga tankar om sig sjelf, då han kallar sig den ringaste ibland apostlarne, ehuru han för Christi sak uträttat mer än de alle, och förklarar allt hvad han är hafva sitt upphof i Guds oförskyllda nåd. Han förblef städse bevarad i Guds innerliga gemenskap, emedan han med oafslätlig förbida väntade allt af Guds öfversvinneliga nåd, men intet af sin egen menskliga kraft. Det kunde ju också ej annat vara hos honom, som framför andra var dertill utsedd, att han skulle med andans och kraftens bevisning genomföra den lära, som i grund omskapade verlden, den läran, att Gud af fri kärlek rättfärdiggör hvar och en som tror.

I den fromhet, som lifvas af denna trons anda, innefattas en fullkomlighet, som vida öfvergår allt hvad som eljest må kallas fullkomligt på jorden. Eller skulle det kunna finnas någon uppfattning af Guds förhållande till människorna, som vore i stånd att på ett fullkomligare sätt tillfredsställa menniskoandens behof, än det ordet om tron? Genom detta ord har Gud gjort sig känd, icke som en Herre allena, utan, hvad långt mera är, som en Fader. Tron är enda vilkoret för delaktigheten i hans nåd, och detta vilkor är helt och hållet *andeligt*, och kan derföre uppfyllas af alla, som äro skapade efter Guds bild. Den läran om tron träder i den bestämdaste motsägelse mot allt, som går ut på att sätta skrankor för Guds kärlek och liksom vilja intvinga den inom vissa mera gynnade kretsar. Ty genom trons predikan är den gudomliga försäkran utgången i all land, att Gud icke med en öfvervägande eller till och med uteslutande ynnest omfattar en viss folkstam, eller vissa utvärtets företräden af hvad slag som helst, utan har ställt sig i ett fullkomligt lika förhållande till alla människor, och öppnat tillträdet till sin gudomliga nåds oändlighet lika mycket för den ringaste bland människors barn, som för den mäktigaste och högst uppsatte. Så är i människornas förhållande till Gud en jemlikhet återställd, om hvilken man icke kan påstå, att den är överkställbar. Ty hvarje skapadt väsen, som är i stånd att tänka den tanken: Gud, kan också tro på honom och öfverlemna sig åt honom, när han tillbjuder sin nåd, så vida man icke är så lycklig eller fastmer så olycklig, att man icke behöfver honom. Den fullkomligheten, att vara sig sjelf nog, må icke missunnas sin innehafvare. Den skall blott alltför snart visa sig i fullkomligheten af sin vanmakt: och den som ej genom den fullkomlighet, som är af gudomligt ursprung, låter bevara sig till ett evigt lif, han skall visst icke blifva bevarad dertill genom någon annan. Derföre vilja vi prisa den Herrans tjenare salig, som under sin jordiska vallfart till löftets i fjerran vinkande underland har till ständigt följeslagare den fromhet, som näres af Guds egen kärleks outtöm-

liga rikedom. Den är den enda fullkomliga grundval, från hvilken lefnadsriktningen bestämmes i sin rätta bana för den tid som är, och på hvilken förhoppningen med tillit kan byggas för det lif, som förestår. Åt begge dessa synpunkter må vi ännu egna några ord.

Är det så, att en trogen Herrans tjenare bevaras af sin fromhet i en lefvande förbindelse med trons begynnare och fulländare, så skall det icke heller fattas honom den *rätthet*, som företecknar honom riktningen af vägen, den han vandra skall. Går han än genom ovägd trakt, han skall ändock finna vägen. Den ledstjerna, efter hvilken han styrer sin gång, leder honom ej vilse. Der kyrkan sjelf är stridande, der kan det icke väntas, att en kyrkans herde skulle sjelf få framgå utan strid. Makter skola ej saknas, som försöka att böja honom ifrån rätthetens stråt. Men rättskaffens i sin Herres tjenst viker han ej af till någondera sidan, om än röster ropa från skilda håll: *Se här är Kristus, eller der*. Sjelfkallade anförare skola uppstå i hvarjehanda skepnader och med falskeligen berömd konst draga till sig många förförde. Men han förlorar ej ur sigte den ene och sannskyldige anföraren, den der heter Trofast och Sannfärdig, och som dömer och strider med rättfärdighet. Honom har han svurit sin tro, honom vill han följa i spåren, under det hans hjerta gifver honom sin hyllning i glad lyckönskan, der han drager fram på sin konungsliga segerbana och med sin högra hand bevisar under, till dess han lägger alla sina fiender till sin fotapall. När en Christi tjenare så med orubblig fasthet framgår på den väg, hvilken hans Mästare sjelf honom föreskrifvit icke blott med den döda bokstafven, utan med Andans lifgifvande ord och med sin egen herrliga föresyn, så skall han väl just icke sjelf bevisa under, men han skall vara ett benådadt vittne till sin Herres och Mästares underbara segervinningar för det rike, som icke är af denna verlden. Tjenaren är icke förmer än sin Herre, och med honom fördristar han sig icke att täfla, om ej till någon del i Christi smälek och lidande. En enskilt kyrkans herde, huru upplyst

han än må vara, och huru allvarligt och rent hans uppsåt, tillvällar sig dock icke den förmätta maktfullkomligheten, att vilja gifva raskare fart åt verldsloppet, väl vetande, att detta beror af lagar för verldsstyrelsen, hvilka kyrkans och världens Herre hafver satt i sin egen makt. Icke vågande det fruktlösa försöket att intränga i Gudomens hemliga råd, utför han sin Herres uppdrag efter sin gåfvas mått med rättsinrig håg, och kastar för öfrigt omsorgen på Herran. Ty det är honom ej obekant, att såsom den christliga kyrkan från ett oansenligt frö uppvext till ett träd, som beskuggar jorden, så är allt framgent i evangeliets ord en gudomlig lifskraft inneboende, af hvilken Guds rike vexer, man vet sjelf ej huru, under det människorna sofva och stå upp natt och dag, till dess hvetet är fullbordadt i axet. Men när skördetiden är förhanden, skall belöning tilldelas arbetaren, icke efter storheten af hans framgång, ty denna beror ju ej af honom, utan efter rättheten i hans uppsåt, efter troheten i hans förvaltning.

Den trogne Herrans tjenare, som låtit sig genom fromhet och rättighet bevara i Guds nådeförbund under lifvets lopp, skall ej förgäfvos förbida sin Frälsare vid lifvets slut. Såsom tron är hela det christliga lifvets grundval, så är den ock särskilt grundvalen för det christliga hoppet. Den förhoppning, som sträcker sig bortom den jordiska tillvarelsen, är en så nödvändig och framstående beståndsdel af tros-lifvet, att detta derförutan upplöser sig i idel tomhet. Tron skulle i sådant fall vara fåfång, såsom aposteln säger, och om vi blott för detta lifvet hade hoppet till Christum, så skulle vi vara de beklagansvärdaste icke blott af alla människor, utan af alla lefvande väsen. Ty vi förstå dock och hafva ständig känning deraf, att det närvarande lifvet omöjligt kan tillfredsställa oss. Huru vänligt än den grönskande jorden utbreder sin herrlighet för våra blickar, hon är dock mörk till sin natur och måste låna sitt ljus och med detsamma sitt lif annorstädes ifrån. Tag solen bort ifrån himmelens fäste: hvad blefve då jorden? Tag hoppet bort ur människans bröst: hvad blefve

då lifvet? En tröstlös ödemark, der man finge hjälpa sig fram så godt man kunde och säga: *Låtom oss äta och dricka, ty i morgon måste vi dö.* Men lofvad vare Gud och vårs Herras Jesu Christi Fader, som oss för sin stora barmhertighet hafver födt på nytt till ett lefvande hopp genom Jesu Christi uppståndelse från de döda. Så hvilat nu icke mera natt och ödslighet och tomhet öfver jordlifvet, sedan det är förklaradt i det christliga hoppets himmelska ljus och sålunda uttaget från sin förskräckliga afslutenhet och satt i förbindelse med en verldsordning af högre och fullkomligare art. Den klagan, som från uråldrig tid låtit sig förnimma deröfver, att menniskan alltid måste vara i strid på jorden, och att hennes lif, när det varit som bäst, har blott möda och arbete varit, skulle evigt obesvarad bortdö i rymdens öcken, likasom alla frågor om ändamålet med vår tillvaro, så vida icke tron, upptänd af lifvets Herre sjelf, slagit hoppets brygga mellan jord och himmel och gifvit helgd åt det högsinnade förakt för både lifvet och döden, som lade på apostelens tunga i hela christenhetens namn de jublande orden, att "hvarken död eller lif eller änglar eller förstädömen eller väldigheter eller något skapadt hvad som helst skall kunna skilja oss ifrån Guds kärlek, som är i Christo Jesu vår om Herra. Ty vår bedröfvelse, den dock timlig och lätt är, föder i oss en evig och öfver alla mätto vigtig herrlighet, vi som icke se efter de ting som synas, utan de som icke synas; ty de ting som synas äro timliga, men de som icke synas äro eviga."

Är nu alltså denna tidens vederböda för intet att akta emot den herrlighet, som framdeles skall uppenbaras, huru skulle icke då den trogne Herrans tjenare vid slutet af sitt dagsarbete med glad förbidan anförtro sig åt sin Gud och Frälsare för den inbrytande evigheten, såsom han förbidat hans bevarande nåd, och det ej förgäfves, för den timliga arbetsdagen. När aftonen skymmer, då först randas morgonen. Då frambyter ljusets väldiga flod i sin fulla kraft, icke mer i det spridda skimret af ett svagt återsken; ty det evighetshopp, som

lyser in i tidens mörker, är dock ej att jemföra med verklighetens dag annorlunda än som skuggan med väsendet. Tanken förmår ej tänka, och åtrån ej begära, hvad icke den himmelske Fadren kan och vill gifva rikeligen och oändligt derutöfver åt hvar och en, som på hans namn förtröstar och i den förtröstan inslumrar till Guds frid, den all frid öfvergår. För den på sin Herres ankomst beredde är döden icke en förskräckelsernas konung, utan en vänlig ledsagare till det i tron skådade hemland, der de som i Herranom dö skola också med honom lefva evinnerligen och i glansen af Christi rättfärdighet stråla som solen i deras Faders rike. Säll den tjenaren, som varder så befunnen i den yttersta stunden, att han med glad frimodighet hvilande vid sin Herres och Återlösares förtjenst kan möta den tillkommande verlden och säga: *Jag hafver kämpat en god kamp, jag hafver fullbordat loppet, jag hafver hållit trona: härefter är mig förvarad rättfärdighetens krona, hvilken Herren mig gifva skall på den dagen, den rättfärdige domaren, men icke mig allenast, utan ock allom dem, som älska hans uppenbarelse.*

Skola vi af de nu anställda betraktelser göra en tillämpning på den Christi tjenare, hvars stoft i dag är invigdt åt förgängelsen, så gör tillämpningen sig sjelf, när man förutsätter, att den bortgångnes tänkesätt varit i samklang med de heliga ord, han sjelf valt för sin likbegängelse. Och hvad skulle väl berättiga oss att tvifla derpå? Vi afhålla oss från den djerfheten, att vilja träda i verldsdomarens stad och ställe och uttala domar, som kunna fällas med tillförlitlighet endast af Honom, som ser i det fördolda. Men det må dock finnas tillbörligt, om vi uttala den öfvertygelsen, att den man, som, enligt hvad en efterlemnad anteckning utvisar, från mycket lång tid tillbaka fäst sin tanke vid den text, öfver hvilken i dag är taladt, måste hafva mycket umgåtts med de heliga orden och varit lifvad af en uppriktig åstundan att i sin lefnad efterbilda dem. Ingen dödlig motsvarar fullkomligt hvad han djupast känner såsom sitt lifs uppgift, och ju bättre han motsvarar den, desto mindre skall han tro sig

hafva gjort det. Under en ovanligt lång följd af år har den nu hånsofne fått hugna sig af sin Öfverherdes trofasta nåd och haft tillfälle att mot honom bevisa sin trohet. Den menskliga troheten upphinner dock aldrig den gudomliga, i hvilken den förra ju också har sin egentliga lifsgrund. *Icke oss, Herre, icke oss, utan dino namne gif ärona.* Så säge hvarje trogen Herrans tjenare och prise Honom allena, som af sin stora barmhertighet och trohet bygger Zion och låter se sig i sin ära. *Ty så hög som himmelen öfver jorden är, låter han sin nåd väldig vara öfver dem, som frukta honom.*

Vi tacke dig, evige och allsmäktige Gud, för all den trofasta huldhet, hvarmed du städse låter dig vårda om din kyrka och uppväcker trogna herdar i dess tjenst. Gif oss alla nåd, att vända oss din rika barmhertighet till godo, och förläna oss att så lefva här i föreningen med dig, att vi der i den tillkommande verlden evinnerligt må fröjda oss i ljuset af din herrlighet. Amen.

PERSONALIER,

FÖRFATTADE

AF

G. H. AULIN,

KONGL. HÖFPREDIKANT,

PROST OCH KYRKOHERDE I KJELLS NÖBBELÖFS PASTORAT.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

PERSONAL

G. W. AGENT

Small, illegible text below the main heading.

En lång lefnad, utmärkt af en offentlig mans verksamhet, var alltid en lärarik tafla. Man finner der mången tidsbild af stor betydelse, mången handling af stort inflytande, mycken erfarenhet och många värdiga efterdömen. Således mycket att begrundas, mycket att använda. Lyckligtvis äger vårt fädernesland många sådana taflor att uppvisa. En dyrbar samling. Ett pantheon, öppet för all förtjenst, och således äfven för den som i tiden utmärkte den man, hvars jordiska kvarlevor vi nyss förseglat med kyrkans välsignelse. En kyrkans man, alltid nitisk, alltid verksam för kyrkans ändamål. Derifrån grunden till dess välsignelse. Låtom oss närmare undersöka denna grund.

WILHELM FAXE, Biskop öfver Lunds Stift och Procanceller vid Lunds Universitet, Commendeur med Stora Korset af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-Orden och Riddare af Konung Carl XIII:s Orden, föddes i Qvistofta den 18 Maj 1767. Fadren, Theologiæ Professor, Prost öfver Rönnebergs Contract och Kyrkoherde i Qvistofta och Glumslöfs församlingar, Magister Jacob Wilhelm Faxe, var en man af både samtid och efterverld högeligen aktad för lärdom, stora snillegåfvor, en ovanlig humanistisk bildning och alla de bättre egenskaper som utmärka en fulländad Lärare. Modren, Petronella Hjort, utmärkte sig isynnerhet genom huslighet i förening med det myckna goda som pryder en kvinna. Hon kunde således äfven, såsom en värdig maka, fagna sig åt den utmärkelse hvarmed samtidens aktning alltid hyllar förtjensten.

Att ende sonen af sådana föräldrar skulle erhålla en sorgfällig och vårdad uppfostran lider intet tvifvel. Härtill bidrog, utom andra fördelar, äfven den, att Professor Faxes boning ansågs för ett gästfrihetens lärosäte, der både yngre och äldre undfagnades af visdomens erfarenhet. Ett hedrande bevis för den tidens vällefnad.

Det i allmänhet finkänsliga barnahjertat erhåller alltid djupa intryck af de personer som omgifva det. Visserligen har det sin tid för lek med bilder och känslor, men denna tid har sin naturliga gräns. Med kroppens tillväxt vexer äfven själens förmåga. Dagligen vidgar sig dess fattning och uppmärksamhet. Tanken finner icke mera sitt nöje i tingens yta. Den blir så småningom mera djupgående. Begreppet mognar genom en ständigt underhållen vettgirighet, och innan långt framstår, på

gränsen emellan barndom och ungdom, en välartad son, med glad uppsyn, friska lemmar, rena seder, många utbildade anlag och rika förhoppningar.

Vid denna tid börjar vanligen grundläggningen för en mera vetenskaplig utbildning. För att göra denna grund både fast och säker öfvertog Professor Faxe sjelf ledningen af sonens studier, och måhända hufvudsakliga undervisningen. Att fadrens bemödande motsvarades af sonen, derom öfvertygar oss ej mindre de herrliga framsteg, än det vitsord hvarmed denne vid 15 års ålder inträdde på den Akademiska banan. Denna bana har, liksom lifvet, många vägar. En del går uppåt, en annan del nedåt; rikare och kraftigare naturer sträfva vanligen åt höjden, ty allt vetande har sin parnass liksom Sånggudinnorna. Vägen dit är enahanda — äran likaledes — skillnaden består blott i de sednares företrädesrättighet att med offentlig högtidlighet utdela sin lager. Efter väl genomgångna prof erhöill Candidat Faxe denna lager vid 20 års ålder, och blef året derefter Docens i Romerska språket, ett språk som på den tiden ansågs för lärdomens modersmål.

Med detta år börjar Magister Faxe sin bana såsom tjensteman. Utrustad med ett större kunskapsförråd och en ovanlig arbetsförmåga, var han således väl skickad för en Akademisk lärare, och synes detta äfven varit dess egentliga bestämelse. I så fall förekommer likvist anmärkningsvärdt, att han genom befordran till Consistorii Notarie ¹⁾ oförmodadt beträder ett fält vida utom gränsen för denna bestämelse. Denna befordran kan visserligen anses för en utmärkelse, isynnerhet under den djupsinnige Biskop Celsii auspiciier, dock vill det synas som Magister Faxes egenskaper voro egnade åt andra handlingar, än dem som äro ämnade att förvaras i ett arkiv.

Vi kunna väl icke uppgifva innersta orsaken till detta steg, ty den ligger för långt utom vår tid, men vi kunna förklara den. Vända vi vår uppmärksamhet till den högre styrelse, hvars vishet leder händelsernas gång för högre ändamål, så erbjuder sig förklaringen sjelfmant. På hvarje underordnad plats inom ett Embetsverk befinna sig vanligen de drifhjul genom hvars vaxelverkan det hela röres och fortgår. En närmare kännedom häraf är en väsentlighet, lika angelägen för den styrande som för dess underordnade. Det låg således i Försynens vishet att Magister Faxe, ehuru omedveten, och långt ifrån att ana den framtid som väntade honom, skulle på denna plats pröfvas och beredas för detta högre ändamål. Så förunderliga äro Herrans vägar, alltid utmärkte af vishet och godhet!

Denna befordran hindrade likväl icke fortgången på den Akademiska banan.

¹⁾ År 1790.

Den öppnade endast en annan väg. Den nya befattningen låg närmare den Theologiska än Filosofiska Faculteten. Derifrån öfvergången till en Docentur i den förra. Denna öfvergång vitsordades äfven genom en afhandling pro Candidatura Theologica.

Icke långt derefter och vid den ålder dåvarande författning föreskref, gjordes inför helgedomens altare löftet såsom kyrkans tjenare²⁾. Fäderne välsignade detta löfte, och kyrkan har ständigt haft anledning fägna sig åt frukten af denna välsignelse.

Knappt utträdd ur ynglingaåren se vi här en ung man sysselsatt med 3:ne befattningar, af hvilka hvardera tyckes fordra en man för sig. Detta förutsätter en ovanlig förmåga och en kraftig vilja. Viljans kraft ökar alltid tankens. Denne lyfter och vidgar städse sin omfattning, och blir således alltid tillräcklig, isynnerhet för den, hvars grundtanke är Jesus Christus och som tänker på Honom efter Evangelium. Med denna tanke öfvade han städse en evangelisk predikares verk. Dess föredrag var enkelt men grundligt, utan andra bilder än korsets, utan andra blommor än dem man hämtar från Saron: the liljor i dalenom. Derföre hörde man honom gerna och alltid med bifall.

Med sådane embetsgåfvor var det en loflig önskan att få äga en egen hjord att undervisa, lära och vårda. Denna önskan gick äfven snart i fullbordan, derigenom att Söderhviddinge och Annelöfs församlingar kallade numera Adjunkten i Österländska och Grekiska språken Magister Faxe till sin Kyrkoherde³⁾ med bibehållande af dess Adjunktur vid Akademien. Detta var att anse såsom en förmedling af den förkärlek hvarpå både kyrkan och högskolan gjorde anspråk. Således en vacker anledning för en åtgärd, som måhända på den tiden ännu saknade exempel.

Denna befordran blef en helsosam recreation efter en trägen tjänstebefattning, hvars hela rörelseform begränsas af kyrkolagen. Deremot har landtlifvet mycket angenämare att bjuda. Det ligger närmare naturen. Denna är skapelsens första lagbok, der hvarje kapitel handlar om lif och rörelse och utgör ett naturligt bidrag till den hälsa och kraft som alltid befordra en hög ålder.

Alltid en föresyn i lära och lefverne, alltid nitisk och verksam för församlingens bästa var Kyrkoherden Faxe både aktad och älskad af tacksamme åhörare. En god herde saknar aldrig förtroende. Enahanda förtroende ägde han äfven af samtliga inom Contractet varande embetsbröder, efter hvilkas enhälliga röst han utnämndes till Prost öfver Harjågers Contract⁴⁾.

²⁾ År 1793.

³⁾ År 1804.

⁴⁾ År 1805.

Till detta förtroende kom snart ett annat från högre ort och af högre betydelse. Rikets dåvarande Styrelse hade beslutat att för alla förvaltningens delar i Pomerska landet införa samma lagar som i Sverige. För detta ändamål fordrades äfven en samling af alla de författningar som för Kyrkan, Skolan och Ecclesiastik-staten härstädes utkommit allt ifrån 1686 års Kyrkolag. Om dessa kunde ingen hafva närmare kännedom än Prosten Faxe. De voro alla gamla bekanta från dess förra tjänstebefattning. Denna bekantskap togs genast i anspråk, och samlingen gick efter Höga vederbörandes önskan genast i fullbordan. Kriget och dess följder hindrade visserligen att, enligt dess egentliga bestämmelse, tillämpa denna lagsamling; men äfven för fäderneslandet var den behöflig. Den har alltid med fördel begagnats, och Svenska presterskapet skall alltid erkänna sin förbindelse till författaren.

Hvarje större förmåga undgår sällan allmänhetens uppmärksamhet, och vid påkommande behof tager hvarje samhälle den gerna i anspråk. Carlskrona Storkyrkoförsamling i förening med Superintendents-Embetet var vacant, och Häradsprosten Faxe blef en af dem som kallades att derstädes aflägga prof⁵⁾. Det är likvist anledning förmoda att en mäktigare gynnare motarbetat denna befordran, men af skäl som snart visade den högre och ädlare afsigt som härvid låg till grund. Universitetets dåvarande Cancellor, Hans Excellence Riks-Drotzet Herr Grefve Wachtmeister, alltid sorgfällig om lärostolarnes anseende, hade i så afseende fästat synnerlig uppmärksamhet vid Prosten Faxe, och ville derföre icke se honom försatt utom dess Akademiska bana. Detta visade sig äfven ofördröjligen genom dess utnämmande till Extra Ordinarie Theologiæ Professor, med förbindelse att hålla offentliga föreläsningar i Homiletik och Kyrkolagfarenhet⁶⁾, och följande året till Ordinarie Theologiæ Professor och Seminarii Director, hvilken värdighet samma år ökades med den af Theologiæ Doctor.

Med uppmärksamhet på händelsernas gång och deras hastiga utveckling förutsåg måhända mången redan, att ett högre mål väntade Professorn Doctor Faxe, och att dess erhållna befordran endast var att anse såsom en öfvergångsplats. Hvad man förutsåg inträffade äfven inom långt. Den allmänt vördade och för sin genialitet utmärkte Biskop Hesselén, trött af år och lefnadsbestyr, hade gått till hvila och lemnat detta jordiska. Biskopsstolen var således ledig. Ibland de förtjente män Stiftets presterskap hade att påräkna var äfven Doctor Faxe. Vid den märkvärdiga Riksdag,

⁵⁾ År 1807.

⁶⁾ År 1808.

der Statens styrelseform undergick en så väsentlig förändring och nya grundlagar antogos, hade Doctor Faxé, såsom en af Stiftets ombud, genom redbart nit och verksamhet, gjort sig förtjent af både Konung och fädernesland. Stiftet hade redan gifvit sin röst, högsta makten gaf äfven sin, och Professorn Doctor Faxé utnämndes till Biskop öfver Lunds Stift och Pro-Canceller vid Kongl. Carolinska Akademien d. 12 Augusti 1811.

Detta fält, ehuru vidsträckt till omfång, var icke fremmande för Biskop Faxé. Under många år hade han, fastän på underordnad plats, varit medarbetare i Stiftsstyrelsen. Såsom Akademisk Lärare var han väl bekant med Akademiens både institutioner och förhållanden. De för en chef så väsentliga egenskaper, erfarenhet, djup insigt och lugn besinning, saknade han icke. Med lika god vilja som förmåga, och vid den lyckliga ålder, då håg och verksamhet ständigt underhållas af en god helsa, kunde han med glad förtröstan till den Högstes bistånd alltid räkna på framgång.

Bevisen för denna framgång äga sitt vitsord i den gudsfruktan, sedlighet och ordning som är mera allmänt rådande inom församlingarne, och sådan som man kan vänta sig af människors barn.

Skolan, denna samhällslivets förgård, låg honom ömt om hjertat; men af all kunskap, isynnerhet för folkskolan, ansåg han christendomskunskapen för den hufvudsakligaste, ty en god christen var alltid en god medborgare. Hvad tidsförhållanden ytterligare kunde fordra såsom en angelägenhet för undervisningen derstädes, förnekade han ingalunda, men ansåg den mera underordnad och af egenskap att åtminstone icke böra drivas till brådmognad. Mycket deraf ansåg han bäst kunna fattas i den tidens skola, der erfarenheten håller sina föreläsningar.

För Lärdomsskolan var han icke mindre nitisk. Hvad denna i sin nya form för närvarande är, veta vi allmänt. Hvarje samhälle som önskade och äfven visade benägenhet för en bättre skollokal kunde alltid påräkna Ephori biträde, jemte understöd af de medel som för ändamålet voro att tillgå. Härigenom hafva alla städer i Stiftet erhållit både prydliga och välordnade skolhus. Dessa, jemte de i sednare tider tillkomna folkskolebyggnader, kunna alla anses såsom äreminnen åt Biskop Faxés nit och verksamhet.

Högskolan förvarar icke mindre dyrbara minnen af denne sin Procanceller. Utvidgade läroämnen inom hvarje Facultet, jemte många väsentliga förbättringar i mån af hvarje vetenskaps behof, hafva nära nog gifvit åt Carolinska Akademien ett förnyadt utseende.

För att frejda sin klassiska ära kunde den icke längre vara belåten med de

gamla formerna. Den fordrade mera utrymme för den vetenskapliga forskningen, ett friare fält för idéernas gymnastik och en ljusare boning, mera passande för dess höga värdighet såsom representant af statens vetande. De vetenskapliga hvälfningarne uti alla riktningar blefvo allt mer och mer påträngande, och tidens oafvisliga fordringar måste tillfredställas. Hvad Biskop Faxé, såsom Procanceller, genom ett lifligare bemödande och verksamt inflytande på Statsmakternas åtgärd i en så vigtig angelägenhet, för sin del åstadkommit, blir alltid en förtjenst som Akademien länge skall förvara i ett tacksamt minne. Såsom ytterligare utmärkelse af denna förtjenst blef Biskop Faxé äfven flera gånger hedrad med Konungens höga förtroende att vara vicarierande Cancellor ⁷⁾.

Äfven i andra afseenden saknade han aldrig sin Konungs förtroende och ynnest. Var alltid väl ansedd inför thronen, såsom trogen sin pligt mot konung och fädernesland. För denna ridderliga trohet hugnades han äfven med alla de yttre utmärkelser hvarpå ära och förtjenst kunna göra anspråk ⁸⁾.

Uppriktigt tillgifven den monarkiska principen uti den för staten antagna och gillade form, tillhörde vår affidne denna fana under alla de Riksdagar han bevistade, ifrån och med 1809 till och med 1834. Oaktadt en orolig och städse upprörd tid har denna fana aldrig saknat anhängare, isynnerhet bland de stilla i landena. Således ett bevis mera för helgden af denna princip.

Om det nit och verksamhet hvarmed han oförtrutet arbetade för kyrkans helgd, Bibelordets framgång och utbredandet af Evangelii lära, vittna de annaler som innefatta Bibelsällskapets och Missionsverkets förhandlingar, för hvilka Institutioner han inom Stiftet var ordförande; och med sinne för vitterhet och skön konst, jemte förkärlek för hvarje vetenskapens framsteg, ägde han plats såsom ledamot i flera Akademier och Lärda Samfund ⁹⁾.

Efter denna framställning af Biskop Faxés offentliga lif kunna vi med skäl säga: "att det gick honom lyckosamliga uti sin skrud."

Icke mindre lyckosam uti dess enskilda lif. Såväl i dess första som senare äktenskap utgjorde glädjen, inbördes aktning, förtroende och kärlek dess trogna hus-

⁷⁾ Åren 1844—49—1850.

⁸⁾ Ledamot af Kongl. Nordstjerne-Orden 1811, Commendeur med Stora Korset af samma Orden 1815, Riddare af Konung Carl XIII:s Orden 1838.

⁹⁾ Ledamot af Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien; af Landbruks-Akademien; af Vetenskaps- och Vitterhets-Samfundet i Göteborg; Af Samfundet för utgifvande af Handskrifter rörande Skandinaviens Historia; af Physiografiska Sällskapet i Lund.

gudar. Dess första husfru ¹⁰⁾ utmärkte sig genom alla de dygder som uppkomma af ett fromt sinnelag i förening med godt omdöme, mycken klokhed och en moderlig ömhet. Rika källor till huslig lycka och glädje. Men all glädje är, såsom ett tidens barn, obeständig och förgänglig. Med svagare kropps- än själskrafter kunde hon ej länge emotstå en tärande bröstsjukdom, som slutligen ryckte henne ifrån en älskad Make och fem små barn ¹¹⁾.

Fadershjertat fordrade tröst, barnen en moder. Båda dessa dyrbarheter funnos lyckligtvis hos den senare Makan ¹²⁾. Äfven hon hvilar sedan flera år i stoftet. Om hennes egenskaper och förtjenster har sanningen redan vid hennes graf uttalat sin sorg och saknad. Vi hafva intet att tillägga, isynnerhet för en samtid som så ofta i det gästfria Biskopshuset delat så många glada och angenäma stunder, hvilka en Tegnér ofta besjungit, och om hvilka han yttrat: "att ingen mer än knäpparen visste hvad tiden led."

Ibland de egenskaper som egentligen utmärkte Biskop Faxes personlighet, och som bidrogo att göra både dess offentliga och enskildta lif angenämt, framstå isynnerhet: ett ovanligt sinnesslugg som aldrig lät sig hänföra, en själsnärvaro som med lätthet och redighet uppfattade hvarje tingens förhållande, en arbetsförmåga som kunde fördraga allt utom overksamhet, ett ordningssinne, som med noggranhet hänvisade allt till sin bestämmelse, en gästvänlighet som tillfredsställde alla belevnhetens fordringar, mycken mildhet och fördragsamhet, samt en hjertlig fromhet, dock i förening med kraft och allvar, ty utom dessa sköldhållare var äfven den christligaste fromhet aldrig vapenför.

Alltid med iakttagande af den Biskopliga värdigheten, med chefens förmåga att representera och med ordförandens djupsinnigare uppfattning, stod han lugn som eken, hvilken med djupa rötter i forntiden hvälfver sin krona öfver nyare tidens skiften.

¹⁰⁾ AGNETA SOPHIA LINDMAN, dotter af Kamrer Zacharias Lindman och dess Fru Lovisa Blomstedt, dog den 23 Augusti 1805.

¹¹⁾ Sonen: JACOB, född den 22 Juli 1796, dog den 27 Mars 1827, Græcæ Ling. Docens och E. O. Bibliothekarie vid Lunds Akademi.

Sonen: PETER GEORG, född den 22 December 1800, v. Häradshöfding och Förste Notarie vid Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge.

Dotter: LOVISA PETRONELLA, född den 28 Juni 1797, gift med Kapten Carl von Greiff, boende i Södra Amerika.

Dotter: MARGARETHA SOPHIA, född den 5 Juli 1799, Enka efter afl. Chemiæ Professorn och Ordens-Ledamoten Doktor J. A. Engeström.

Dotter: WILHELMINA ULRIKA, född den 12 Maj 1802, död den 9 Mars 1829.

¹²⁾ HELENA JOHANNA BILLBERG, dotter af Contracts-Prosten E. Billberg och Enka efter Sekreteraren J. H. Holmström. Biskopinnan död den 27 Augusti 1845.

Han lefde också i ett tidevarf, måhända det rikaste verlden ännu sett på sådana skiften. Hvad han här af lärde och huru han använde denna lärdom, vittnar om ett djupt förstånd, en fin takt, säker hållning och en icke vanlig förmåga att skicka sig efter tiden. Med denna gick han också hand i hand, och såsom Biskop längre än någon dess företrädare, en Nestor i år och erfarenhet, alltid forskande, alltid uppmärksam, isynnerhet inom det område som tillhörde hans embetsbefattning¹³⁾.

Vi våga likväl icke påstå, att Biskop Faxe ägde allas odelade bifall. Allas bifall var icke alltid tillförlitligaste beviset för ofelbarhet, isynnerhet i tider af mångartade anspråk; men hvad han säkert ägde och ända till sin död bibehöll¹⁴⁾, var den allmänna aktning och vördnad som alltid åtföljer en förtjent man. Härom är allas vår röst lika enhällig. Stiftet har också alltid erkänt sin förbindelse till Biskop Faxe, och offentligen uttalat sin tacksamhet vid många högtidliga tillfällen. Ibland mängden af dessa tillåta vi oss anföra slutakten af Stiftets sednare Synodalmöte¹⁵⁾, der en värdig talare¹⁶⁾ å Presterskapets vägnar yttrar: "Hvilken af oss nalkas vår Biskop utan vördnad, hvilken omgifver honom utan kärlek, hvilken återvänder från honom utan att i sitt hjerta välsigna den mannen, som ömt värderar lärans renhet, som kraftigt uppmanar oss, ej blott att kungöra utan äfven vårda och förvara densamma; som arbetar för kyrkans sanna välgång, som nitälskar för templens prydnad, egen- dom och bestånd; som sorgfälligt främjar undervisningsverkets tillväxt och välstånd; som med oafbruten vård omfattar anstalterna för nödens barn; som rörd lyssnar till uslingens rop? Hvilken af oss, mine Bröder! har ej dragit fördel af vår Biskops kloka rådighet, milda rättelser, uppriktiga vänskap? Ho märker ej hvar behof göres, hans skonsamma bestraffning, hans faderliga behandlingssätt?"

"Våra minnesböcker vittna härom, och efterverlden skall högljudt ropa: Biskop Faxe var en älskad och verksam man, Presterskapets Far och sina Bröders välgörare!"

¹³⁾ Jubel-Magister och Senior bland Stiftets Presterskap.

¹⁴⁾ Biskopen m. m. Doktor Faxe dog i Lund d. 22 September 1854.

¹⁵⁾ Under Biskop Faxe höllos 2:ne Synodalmöten åren 1814 och 1826. Ett tredje var tillämnadt och förberedt, men hindrades af Biskopens inträffade sjukdom.

¹⁶⁾ Professorn m. m. Doktor A. Hylander.

Vid
Biskopen och Pro-Canzleren m. m.
Doctor
WILHELM FAXES
Jordfästning
i Lund den 6 Oktober 1854.

Var banan, som du vandrat, full af kraf,
Så sväfvä rika minnen omkring griften:
Sof der i ro! Den kraft, dig himlen gaf,
Har icke rostet bort, den nöttes af,
Bepröfvad snart utaf ett sekels skiften.

Klart var ditt öga och din verksamhet
Med lätt och öfvad hand sin båge spände:
Det finns i hvarje makt en hemlighet,
Den måtta, som sin gyllne tygel vet,
Som få förstå, men du i botten kände.

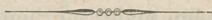
In på din bana slår en återglans
Ifrån den tid, hvars ära minnet gömmer,
Då Carolina gick med högtidskrans
Af stora namn, hopflätade kring hans,
Som står i brons derute nu och drömmar.

Just i din krets hur månget ögonblick
Hans sångmö trädde plötsligt med sin lyra!
Der var hon hemmastadd, hon kom och gick,
I hvardagsdrägt och i sitt fria skick,
Än med sitt vemod och än med sin yra.

Du stod som i en festsals glada sken
Och dröjde qvar ännu, se'n festen farit;
Du såg dess kronor slockna, en och en,
Du hört dess sånger tystna längese'n
Och det blef tomt, der nyss så festligt varit.

Så skymde det omkring dig mer och mer,
Men i ditt kall du stod som i ett pansar
Och åren föllo på din hjessa ner
Ej såsom börda blott, som smycken mer,
Du bar dem lätt som dina jubelkransar.

Men tacksamt fattade du qvällens arm,
När tyst den ljufva kom, att hvilan bringa:
Så sjunker sommarda'n af mödor varm,
Han dignar trött mot dalens lugna barm
Och klockorna till solnedgången ringa.

Vid
Kyrkoherden i Fjellie, Fledie och Lomma
Herr Biskop
WILHELM FAXES
Begravnings-Akt
den 6 Oktober 1854,
af
Dess Församlingar.

Bland de skaror, bland de många alla,
Som i dag stå sörjande vid grafven,
Sin, ack! *sin* dock honom närmast kalla
Hjordanne, der han bar herdestafven.

Ej som Biskop blott bland oss han skred,
Styrande det hela. Här tillika
Till hvar hydda Christi ord han spred,
Gick han kring att tjena och predika.

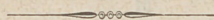
Lärosätets ypperste ej hade
Fält bland oss att ryktets lagrar skära;
Men i hjertats tysta jordmån lade
Femtonårig flit all sannings lära.

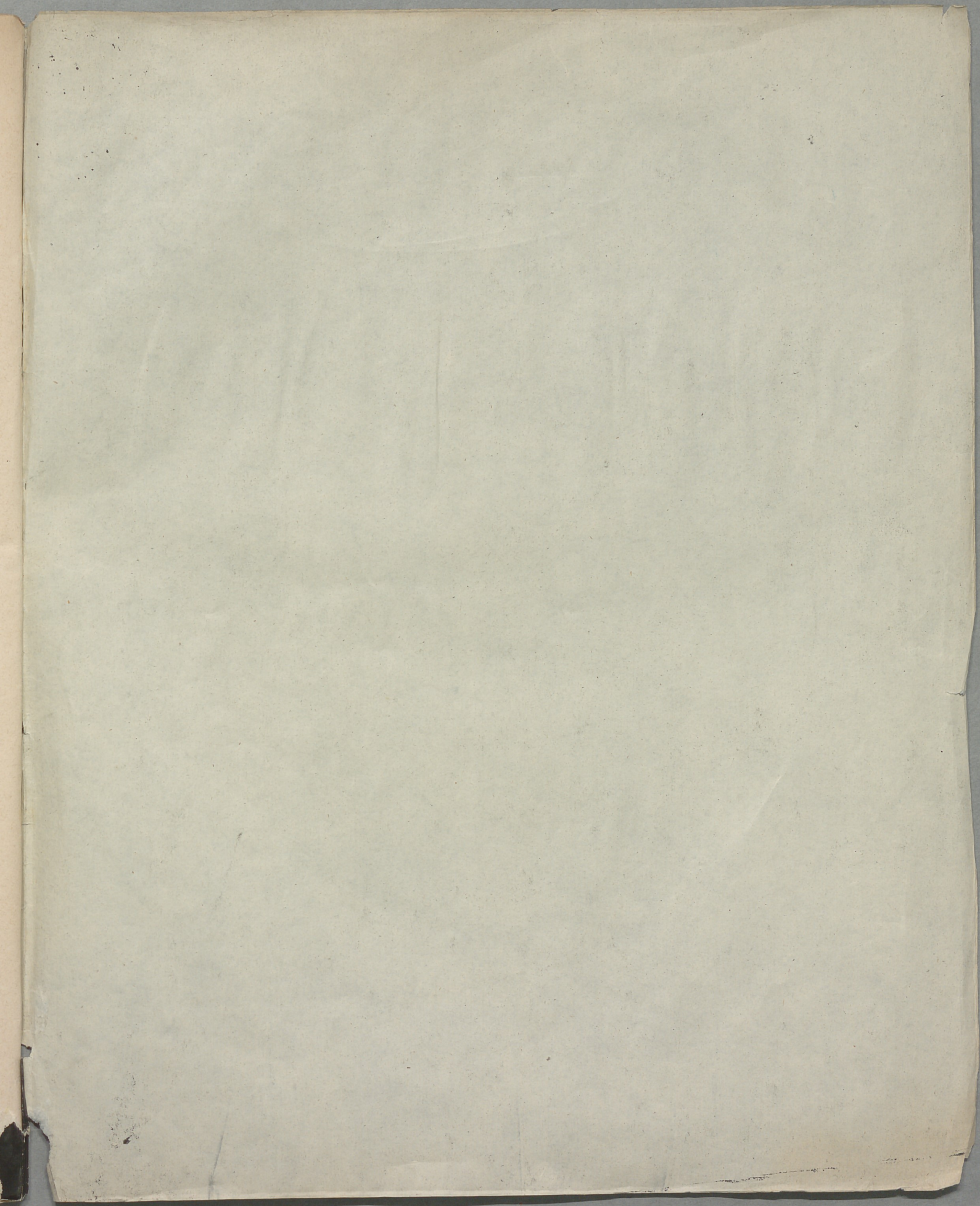
Till det eldprof, som gör uppenbart,
Att ej verk i Christo skola ramla *),
Dödens boningar förvara snart
Hans lärjungar, redan vordne gamla.

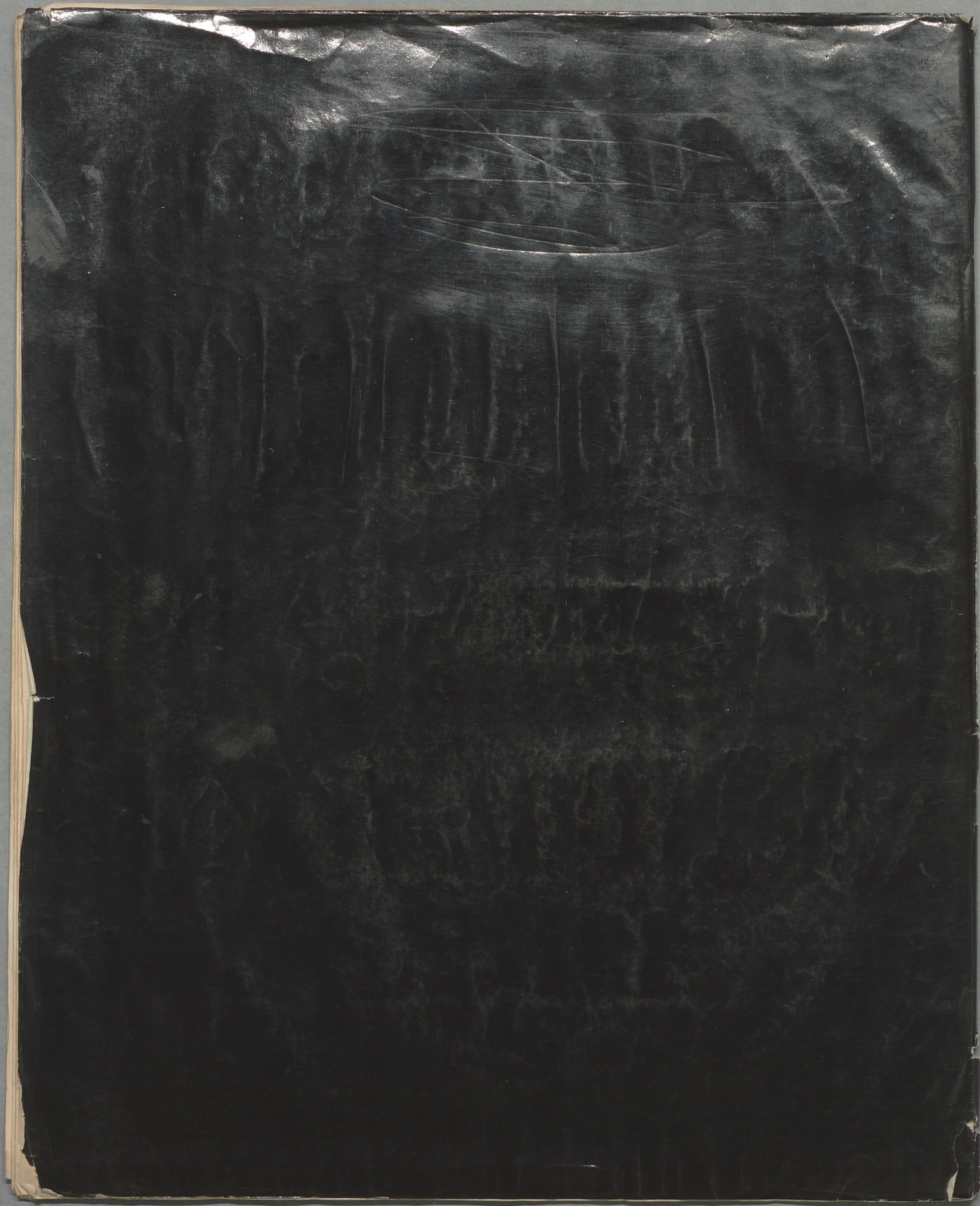
1 Cor. 3: 12—14.

Dock det unga slägte, han ej lärde,
Men hvars väl stod alltid för hans sinne,
Skall hans fadersvård, hans menskovärde
Troget lemna åt en framtids minne.

Minnas skall det alltid honom, som
Lefde länge, men för *sig* så föga;
Minnas skall det hvarje blick, som kom
Signande ur patriarkens öga.

www.books2ebooks.eu